

NME- leerroute

De konijnschool

Voorwoord

Burgers die de mouwen opstropen om Nationaal Landschap Het Groene Woud nog aantrekkelijker te maken zijn erg belangrijk voor de ontwikkeling van het gebied. Ze krijgen hiervoor alle ruimte: overheden en streekorganisaties stimuleren de inventiviteit van inwoners om ambitieuze ideeën te bedenken en om te zetten in concrete projecten. Het levert prachtige resultaten op. Zo ook de leerroute De konijnenschool die door de Brede Bossche School De Kruiskamp is ontwikkeld vanuit het project Stapstenen van De Kruiskamp naar Het Groene Woud. Dit project heeft een financiële bijdrage van het Streekfonds Het Groene Woud ontvangen, waarmee wordt onderstreept dat Het Groene Woud grote waarde hecht aan het betrekken van inwoners bij groen, aan groene educatie voor kinderen en aan het vergroten van de biodiversiteit.

Namens Streekraad en Streekfonds Het Groene Woud veel succes toegewenst met dit goede initiatief.

Ger van den Oetelaar

Voorzitter Streekfonds Het Groene Woud;
Dagelijks Bestuurslid Streekraad Het Groene Woud,
portefeuille leefbaarheid

Inleiding

Al enige jaren gaan kinderen van Brede Bossche School De Kruiskamp minimaal een keer per jaar in groepjes de wijk in om te ontdekken wat er in de natuur te beleven valt. Maar er valt veel meer te ontdekken dan die ene keer struinen door het Beatrixpark, of waterdieren bekijken in de sloot, het voeren van de dieren van de kinderboerderij.

In kleine groepjes, bepakt met een rugzak vol materialen gaan de kinderen op stap om opdrachten uitvoeren. Voor de jongste dicht bij school in het Beatrixpark en kinderboerderij, voor de iets ouderen kan het wat verder weg zijn. Het Schutskamp, het bos achter de Admiraliteitslaan en voor de oudsten de moerputten.

3

Het ontdekken van de natuur in en om je eigen wijk leert kinderen respect te hebben voor die natuur. Wanneer mensen op jonge leeftijd dit respect ontwikkelen, krijgen ze ook respect voor anderen die gebruik maken van diezelfde omgeving. De burens, vrienden, medebewoners van de straat, van de wijk. Koppel daaraan de ontwikkeling van alle vier de basisscholen tot vreedzame scholen, dan ben je aardig op weg om van deze generatie kinderen een geweldig stel wijkbewoners te maken.

Wij roepen ouders en andere wijkbewoners op dit voorbeeld te volgen en samen te gaan werken aan een groene vreedzame wijk.

René Dullaart,
Manager BBS De Kruiskamp

‘Van de Kruiskamp naar Het Groene Woud, met stapstenen naar de natuur’

Kinderen genieten van de natuur in de eigen omgeving.

De NME- leerroutes zijn ontwikkeld om de kinderen van de Brede Bossche School De Kruiskamp kennis te laten maken met de natuur in de eigen omgeving. De kinderen van de school en uit de wijk kunnen genieten van de jaargetijden, van de rust in de natuur, ze leren de planten en dieren kennen, ze weten wat er beweegt, zingt, wat er eet en wat er gegeten wordt in de wijk en de natuur in en om de stad ‘s-Hertogenbosch.

De NME- leerroute is een praktische manier om met de klas de natuur in te trekken en is lesvervangend. Om de leerroutes op een speelse manier aan te pakken die goed aansluit bij de leerbehoefte van de kinderen, zijn ze opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Een verhaal over de natuur op het niveau van de leerlingen.
- 6 opdrachtenkaarten met toelichting bij bijzondere plekken
- 6 gekleurde palen op de route waar de opdrachten gedaan worden.
- Plattegrond van de route
- Rugzak met spullen om de opdrachten uit te kunnen voeren.

Elke NME- leerroute heeft een boekje voor docenten en voor de leerlingen een werkblad. De rugzakjes staan klaar in het NME- lokaal op school.

Er zijn 8 NME- leerroutes ontwikkeld, dit zijn:

1. NME- leerroute Bijtjes van het Beatrixpark
2. NME- leerroute Schat zoeken in het Beatrixpark
3. NME- leerroute Vlinders in de Kruiskamp
4. NME- leerroute De Konijnschool
5. NME- leerroute Bomen in het Schutskamp
6. NME- leerroute In de bossen van de Kruiskamp
7. NME- leerroute Vogels in de Gement
8. NME- leerroute Struinen in de Moerputten

‘Van De Kruiskamp naar Het Groene Woud, met stapstenen naar de natuur’

BBS De Kruiskamp heeft fruitbomen geplant en een ecologische oever aangelegd om de biodiversiteit in het Beatrixpark te vergroten en een mooie groene omgeving te realiseren op loopafstand van de school. Op deze manier willen we kinderen de kans geven om de natuur in de eigen omgeving beter te leren kennen en waarderen en ervoor zorgen dat de biologielees buiten gegeven kan worden. Deze leerroutes worden geïntegreerd in het schoolsysteem en in het aanbod van naschoolse activiteiten en in de wijk.

De NME- leerroutes bieden de basisscholen de mogelijkheid om natuureducatie vorm te geven en met de kinderen de natuur in te trekken. De kinderen kunnen zo natuurkennis en -ervaring opdoen in de eigen omgeving.

Alterra, een landelijke natuurorganisatie heeft in onderzoek aangetoond dat het opdoen van ‘eerste handservaring’ op jonge leeftijd, het ervaren van de natuur in eigen hand, de kans vergroot dat mensen op latere leeftijd met meer respect omgaan met natuur, milieu en landschap.

Structurele inbedding van NME

Alle basisscholen in De Kruiskamp werken samen aan natuur- en milieueducatie (NME) . Ook elders in de stad worden initiatieven genomen om NME structureel in te bedden. Samen met de NME-coördinatoren van de basisscholen zijn leerroutes ontwikkeld en worden diverse initiatieven genomen om natuureducatie handen en voeten te geven. Zowel vrijwilligers als professionals zetten samen hun schouders er onder. Op deze wijze wordt het netwerk vergroot en samengewerkt om natuur- en milieueducatie te ontwikkelen in de stad 's-Hertogenbosch.

De Konijnschool

Verhaal voor de docenten.

Informatie voor leerkrachten en geïnteresseerden,

De kruiskamp en Schutskamp was vroeger een gebied waar veel konijnen zich thuis voelden. Vroeger was het een open, vochtig weidegebied.

Het konijn (*Oryctolagus cuniculus*) is een zoogdier, behorende tot de orde der haasachtigen (Lagomorpha). Het is de enige soort uit het geslacht *Oryctolagus*. Het konijn wordt veelvuldig gehouden als huisdier. Het konijn staat tijdens deze leerroute centraal en de verbinding met andere natuurlijke elementen zoals het onkruid, de bodem, de bomen.

Het konijn leeft alleen van plantaardig voedsel. Een voedster of moeder is een vrouwelijk konijn. Naast een verschil in geslacht is de voedster van het mannelijk konijn te onderscheiden door een langer lijf en een kop minder grof. Bij een jong konijn is dit onderscheid moeilijker te zien. De rammelaar of ram is een mannelijk konijn. Deze zijn temperamentvoller dan de voedsters. De rammelaar is meestal dikker en zwaarder en heeft een bredere kop. Het jong van een konijn heet een lamprei.

Het konijn werd al in de Romeinse tijd gedomesticeerd. Eerst werd het dier gehouden voor het vlees en de vacht, later ook als gezelschapsdier. De Romeinen hielden het konijn in parkjes met hoge muren, de zogenaamde leporaria. Deze konijnen werden vooral gehouden als voedselbron en als delicatessen beschouwd. In middeleeuwse kloosters werd voor het eerst melding gedaan van kleurveranderingen. Pas in het midden van de 19e eeuw werden konijnen ook als hobbydier gehouden, waarbij er speciale konijntentoonstellingen werden gehouden. Na de Tweede Wereldoorlog werd het konijn een populair gezelschapsdier.

Konijnen eten voornamelijk gras, maar houden ook van de schors van bomen. de sporen van konijnen zijn goed herkenbaar door de ronde drolletjes die ze poepen, de pootafdruk en natuurlijk de vraatsporen van het gras en de bloemen. Ze hebben duidelijk voorkeur voor specifieke planten zoals jong blad van de paardenbloemen, ereprijs en vogelmuur. Als we dan toch letten op de sporen, nemen we ook het afval dat we in de wijk tegenkomen, dit zijn tenslotte de menselijke sporen. Konijnen graven kuilen in de grond, meestal hebben ze een heel gangenstelsel, daarom gaat de aandacht ook uit naar de bodemgesteldheid.

7

Sinds kort is in de wijk De Kruiskamp, Schutskamp een gescheiden watersysteem. Dit betekent dat het regenwater en het waswater van de auto, niet meer afgevoerd wordt naar de waterzuivering, maar in het oppervlaktewater, de sloten en vijvers, terecht komt. Daarom is het belangrijk om geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen, geen wasmiddelen of schoonmaakmiddelen buiten te gebruiken. Want dat vervuult het water buiten en dat heeft direct invloed op de planten en dieren die hier voorkomen.

De Konijnschool

Verhaal voor de kinderen.

Konijnen Snufje en Snuitje gaan in de kruiskamp naar de konijnschool. Zou alles daar anders gaan dan bij jou op school? Luister maar:

“Wakker worden”, roept mama konijn. Ze duwt zachtjes met haar konijnsnuit tegen het bruine hoofdje van konijn Snuitje. Snuitje zit meteen rechtop in z'n bedje. Vandaag gaan ze op school een aantal proefjes doen. Hij heeft er zin in. Hij ziet dat Snufje nog slaapt. Met een grote konijnsprong springt hij op het bedje van zijn zusje. Snufje wordt daar wakker van. Voorzichtig wrijft ze met een konijnenpootje in haar oogjes.

Ze ziet Snuitje en weet dan wat voor dag het is. Vandaag gaan ze proefjes doen. Razendsnel kruipt ze weer onder haar dekentje. “Ik ga niet mee hoor, dat kan ik nooit: al die proefjes”, roept Snufje met een hoog stemmetje. Snuitje springt nog een keer op het bedje van Snufje en haar dekentje vliegt door het gesprong op de grond. “Kom op Snufje. Wanneer je een opdracht moeilijk vindt maar je probeert het niet dan weet je nooit of het je lukt. Samen gaan we de proefjes doen!” roept Snuitje blij.

Snufje kijkt Snuitje aan en er verschijnt een grote glimlach op haar konijnegezichtje. “Je hebt gelijk, we gaan samen de proefjes doen! Ze rekt zich nog even lekker uit en samen met Snuitje springt ze met vijf konijnsprongen naar de eettafel. Mmmmmmmmmmmmmmmmm mama konijn heeft hun lievelingsontbijt gemaakt: jonge blaadjes van de paardenbloem, wortel, schors en gras. Nu kan Snufje bijna niet wachten om te beginnen met de opdrachten. Ze eet zo snel dat haar konijnenbekje overvol zit, de blaadjes van de paardenbloem hangen uit haar bekje. Snel slikt ze de laatste blaadjes door. Snuitje en Snufje

geven mama konijn een dikke knuffel. Daarna springen met tien konijnsprongen uit hun konijnenhol.

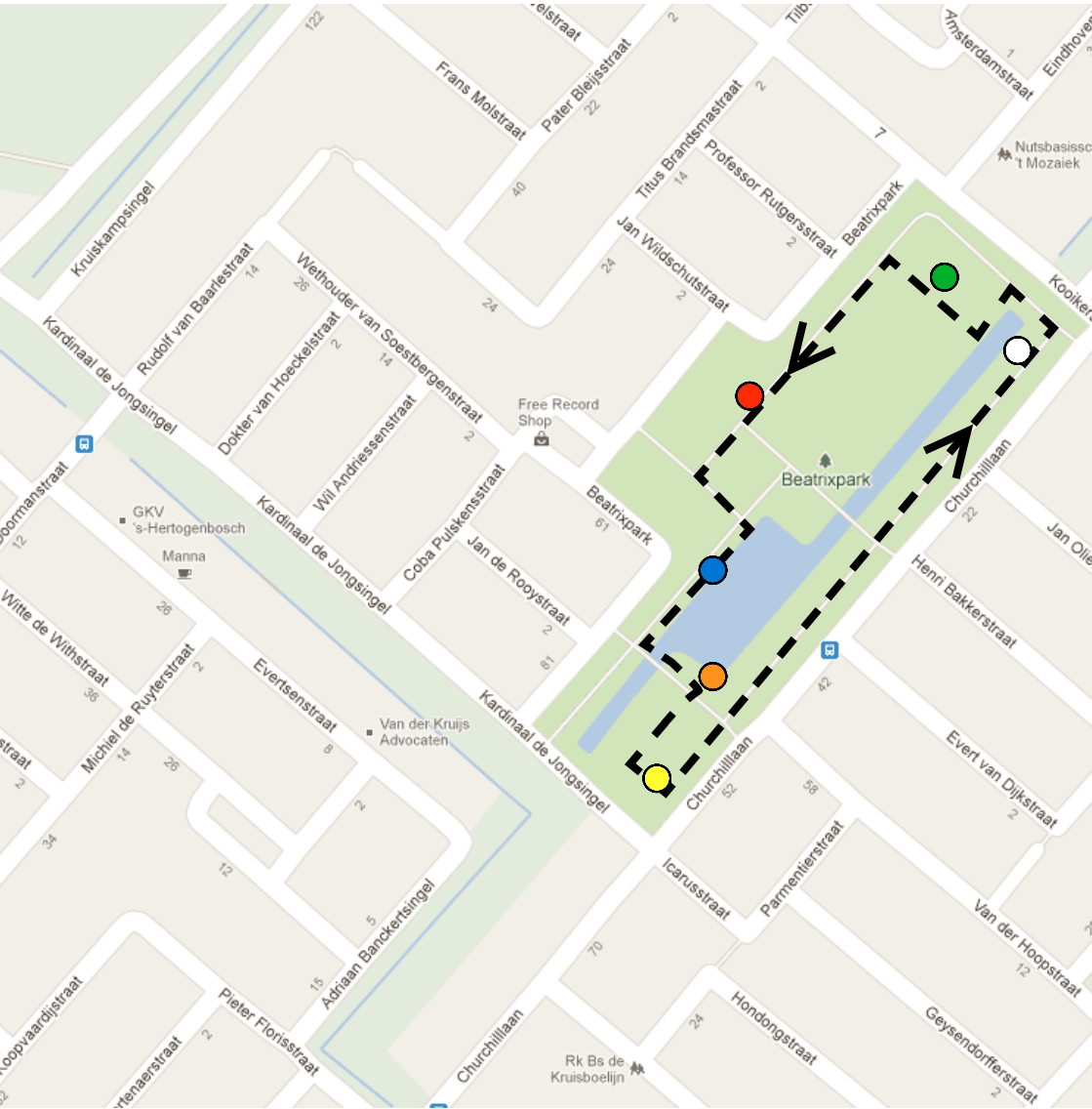
“Stop”, zegt Snufje. Ze staat plotseling stil. Snuitje kan niet meer op tijd stoppen en duikelt over haar heen. “Wat is er”? Vraagt Snuitje verbaasd. “Voordat we naar de 1e opdracht springen, moet ik nog even naar de W.C”, zegt Snufje lachend. Ze springt naar een plek waar al veel konijnenkeutels liggen. “Waarom poep je daar”? vraagt Snuitje verbaasd. “Dat weet je toch wel”, zegt Snufje. “Zo weten andere konijnen die niet bij onze familie horen dat ze niet voorbij deze plek mogen komen. Mensen zetten een hek om hun huis om zo te laten zien dat ze daar wonen. Wij poepen op verschillende plekken zodat andere konijnen weten dat we daar wonen”, verteld Snufje trots. Dit heeft ze vorige week nog op school geleerd. “

9

Kijk! daar komt konijn Witoortje aangesprongen”, fluistert Snuitje. Witoortje hoort bij een andere konijnenfamilie dan Snufje en Snuitje. “Snel Snufje, we verstoppen ons achter deze dikke eikenboom. En stop met scheetjes laten Snufje, anders hoort Witoortje ons nog”, fluistert Snuitje. Witoortje stopt bij de berg konijnenkeutels. Voorzichtig ruikt hij eraan. Zijn oortjes gaan heen en weer! “Oh jee! Snel wegwezen want nu kom ik in het woongebied van de familie van Snufje en Snuitje” denkt Witoortje. Hij springt met grote sprongen weg.

Snufje moet zo lachten dat er traantjes over haar wangetjes lopen. “Snuitje, zag je hoe snel Witoortje wegsprong? “Kom lachebekje! Zullen we het spelletje doen: wie is er het eerst bij de eerste opdracht”, zegt Snuitje, Samen springen ze met grote konijnsprongen naar opdrachtpaal nummer 1.

Routekaart met opdrachtenpalen

Route:

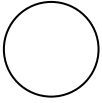
11

Route: NME Route De konijnenschool

Opdrachtenpalen:

- Onkruid en mooiste plek
- Konijn en de vos
- De schudproef
- Poep en afval
- Wat is de naam van deze boom?
- Racen

Opdrachtenpalen in willekeurige volgorde.

Opdracht I

Onkruid en mooiste plek

‘Dit is mijn lievelingsplek’, zegt Snuitje tegen Snufje. ‘Waarom?’, zegt Snufje verbaast. Ze ziet hier geen mooie bloemen alleen stenen met plantjes ertussen.

Dit is onkruid dat groeit altijd.

Mensen planten het niet. Mensen zorgen er niet voor. En zo hebben we altijd wat te eten

In een tuin halen mensen het vaak weg, zegt Snuitje.

‘Ik weet een veel mooiere plek’, kom maar mee’, zegt Snufje.

Een onkruid is een plant die op een plek staat waar deze niet gewenst is. Sommige planten willen de mensen niet in hun tuin hebben. Ze vinden dit ondingen of onkruiden. Het woordje on betekent hier: niet gewenst.

Wat voor de ene persoon ongewenst is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Onkruid is dus een verzamelnaam voor planten die jij niet in je tuin wilt hebben. Van welke planten hou jij niet?

Een plant die groeit in een wegberm (bijvoorbeeld gras) is daar geen onkruid maar in een moestuin juist wel.

Jij hoort hier niet?

Opdrachten:

1. Zoek een plek met onkruid.

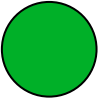
- Wat vind jij van onkruid?
- Noem één reden om onkruid te laten staan.
- Noem één reden om onkruid weg te halen.
- Denk je dat dieren in de stad blij zijn met onkruid?
- Onder begeleiding kunt u leerlingen vragen een onkruid te plukken om tentoon te stellen in de klas.
- Met de leerlingen kunt u filosoferen over het woord onkruid; wanneer vinden zij iets onkruid?
- Zie je ook andere planten die je onkruid zou noemen in de wijk, zo ja welke?

2. De mooiste plek.

In de wijk zijn mooie en lelijke plekken.

- Je gaat een tekening maken van een mooie plek.
- Houd de wc - verrekijker voor je ogen.
- Kijk dan om je heen tot je een mooie plek ziet.
- Wat zie je? Struiken, bomen, water, gebouwen, banken, auto's, mensen, bloemen, fietsen of iets heel anders.
- Teken wat je ziet

Materialen: schrijfplankje, verrekijker, papier en tekenspullen.

Opdracht 2

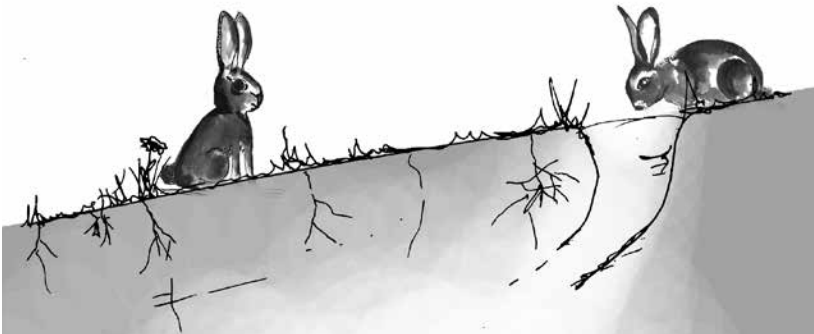
‘Konijn en de vos’

De vos is dol op konijntjes, zij vormen een belangrijke voedselbron. De vos is een carnivoor, dat betekent dat de vos graag vlees eet. De konijntjes gebruiken hun oren goed om op te letten en te zorgen dat zij de vos aan horen komen. Vooral als er jonge konijntjes zijn letten vader en moeder konijn goed op om op tijd het jong te waarschuwen, door te stampen met hun achterpoot. Daarom gebruiken vader en moeder konijn hun oren goed. Zij horen de vos van verre aankomen. De vos kan heel goed sluipen om het konijntje te pakken.

Het spel dat we gaan spelen is een sluipspel van de vos en het konijn. We gebruiken voor het konijn een blinddoek en een knuffel voor het jong konijn. Een kind is konijn en zit in het midden van de kring met een blinddoek voor. De andere kinderen zijn de vossen.

Weetjes

- Konijnen kunnen 2,4 meter ver springen.
- Als het konijn op de vlucht is, rent hij vaak in zigzag-patronen.
- Grote oren horen kleine geluidjes.
- Een moeder-konijn krijgt soms wel 30 jongen per jaar.

Verstoppen kun je het beste onder de grond.

Opdrachten:

1. Alle kinderen gaan in een kring staan. Een kind staat in het midden en krijgt een blinddoek om. Degene in het midden is (vader of moeder) konijn dat op zijn jong past (knuffel). Dit (vader of moeder) konijn is geblinddoekt en kan heel goed luisteren. Het jong ligt voor hem op de grond.
2. De andere kinderen (vossen) gaan in een cirkel om het konijn heen staan minimaal 25 meter. De leerlingen zijn de vossen en proberen al sluipend het babykonijn te pakken. Laat een kind voor doen hoe je kunt sluipen. Als moeder konijn een vos hoort sluipen, wijst ze de vos aan. De vos moet dan tien tellen doodstil op zijn plek blijven staan.
3. De begeleider gaat zelf achter moeder konijn staan en houdt in de gaten of de vos echt stopt als hij aangewezen wordt. Na tien tellen mag de vos dan weer meedoen. Wordt dezelfde vos voor de tweede keer aangewezen, dan is hij af. Hij gaat dan stil op zijn plekje zitten, totdat het spel voorbij is. Het spel is afgelopen als één van de vossen het babykonijn te pakken heeft of als alle vossen af zijn.
4. Zoek sporen van andere dieren. Zie je andere dieren tijdens de route. Welke?

Benodigheden: knuffel konijn en blinddoek.

Opdracht 3

De schudproef

‘Flats’, zand in de oogjes van Snufje. ‘Kijk toch uit’, roept Snufje boos. Snuitje hoort het niet. Hij graaft in en razendsnel tempo verder. ‘We hebben toch grond nodig voor de schudproef, roept Snuitje hard. Snufje pakt met haar konijnenpootje de grond en stopt dat in een flesje water. ‘hé, wat ziet ze nu? Wil jij ook weten wat Snufje heeft ontdekt?

Er zit veel in de grond. In grond zit zand, klei, steentjes en stukjes plant en ook nog regenwormen. Dingen in de grond kun je goed zien in een pot met water.

Een echt zoekplaatje bij het hol van het konijn.

Opdrachten:

1. Schep met de lepel grond in de pot, tot de helft.
Doe water in de pot tot onder de rand.
Doe de deksel op de pot.
Schud de pot om de beurt.
2. Zet de pot neer.
Raak de pot niet meer aan.
Tel samen tot 100 en kijk wat er gebeurt.
3. Zie je lagen?
Wat zit er onderin de pot?
Drijft er iets op het water?
4. Schud even en giet de pot leeg.
5. Schrijf je naam in het zand.
6. Spoel de pot en lepel met water schoon en doe deze dan in het plastic zakje. Zo voorkom je dat de rugzak vies wordt.
Op school maak je, indien nodig, de pot en lepel schoon.

Benodigdheden: pot met deksel, lepel, fles water en plastic zakje.

Opdracht 4

Poep en afval

“Hupsa”, Snufe springt met een grote sprong achter Snuitje aan. “kijk uit”, roept Snuitje. Voor mij ligt een grote hoop hondenpoep. Snuitje kan nog net opzij springen.

‘Snufe heeft het niet gehoord en.... ja hoor met alle vier haar konijnenpootjes springt ze in de hondenpoep. ‘Boehaaaaaaa’, dikke tranen stromen over de konijnenwangetjes van Snufe.

‘Kijk! Hier is een slootje, daar kun je jouw pootjes schoonmaken’, zegt Snuitje.

Een konijn in het wild eet vooral gras, planten, schors en twijgen van jonge struiken en bloemen. Er zit voldoende sap in hun eten en daarom moeten ze niet veel drinken. In sommige landen zoals in Australië is er een echte konijnenplaag omdat ze het gras van het vee opeten. Een konijn eet best harde dingen om zijn tanden te slijten anders worden ze te lang..Het wild konijn is ook een kleine dief. Als hij kort bij de boer woont gaat hij soms sla, wortelen, kool en andere groenten stelen. Meestal komen ze pas tegen de avond of ’s nachts buiten om te eten dan worden ze minder vlug betrapt.

Verboden te poepen!

Opdrachten:

Willen jullie Snufje en Snuitje helpen zodat ze niet meer in de hondenpoep stappen? Kijken jullie ook meteen of je afval ziet dat je op kan ruimen.

1. Poep

Kijk goed om je heen.

- Zie je poep van honden op straat en op het gras?
- Wat vind jij van poep op straat en schrijf dat op het vlaggetje.
- Steek het vlaggetje in een drol.

Praat met de leerlingen over mogelijkheden voor honden wc's en hondenhaltes waar de poep van honden opgeruimd kan worden.

19

2. Afval

Wij maken afval en gooien het weg.

- Zoek naar afval op straat.
- Pak 5 dingen van straat.
- Waarvoor werd het gebruikt?
- Wie gooide het weg?
- Ligt hier veel of weinig afval op straat?
- Zie je een afvalbak in de buurt?
- Wat zou jij met dit afval doen?

Maak afspraken met de leerlingen wat zij wel en niet mogen oprapen en zorg ervoor dat zij handschoenen aan hebben.

Benodigdheden: kleine vlaggetjes, viltstift, handschoen, prikker en afvalzak.

Opdracht 5:

Wat is de naam van deze boom?

Snufje wil net beginnen met het eten van schors van deze boom. Zij doet haar bekje open om een flinke hap te nemen maar Snuitje geeft haar een zacht duw. Ze valt met haar konijnenbillen op de grond.

“Nee, joh’ niet doen”. Je hebt vanmorgen al genoeg gegeten. Dadelijk krijg je nog buikpijn.

We mogen hier een opdracht voor school doen”! zegt Snuitje.

Hier gaan we onderzoeken wat de namen van deze bomen zijn!

Niet elke boom is hetzelfde. Als echte onderzoekers gaan we de naam van de verschillende bomen opzoeken met de zoekkaarten.

Doe je mee?

Bladeren van de lijsterbes.

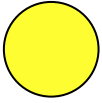
Opdrachten:

1. Je vind in de rugzak drie zoekkaarten: knop, blad en vrucht. Kies een boom en probeer de naam van deze boom te vinden met behulp van de zoekkaarten. Let op de bladvorm, knop en vrucht. Op welke plek staat de boom? Wat is de kleur van de bast.
2. Kies daarna nog andere bomen uit en zoek de naam van deze verschillende bomen op.
3. Zie je meer verschillen tussen de bomen? Noem ze op!
4. Wat is een gelobd blad?
5. Vind je nog andere bladeren in de omgeving?
6. Blindemannetje: vertrouwd worden met een boom.
 - De leerlingen mogen een boom omarmen(dikte voelen)
 - De schors besnuffelen (ruiken)
 - De schors aanraken met hand, vingers, wang.
 - Tegen de boom duwen (buigzaamheid)
 - Daarna krijgen ze een blinddoek voor en worden rondgedraaid zodat ze hun oriëntatie kwijt zijn. Dan worden ze van boom tot boom geleid en moeten ze proberen, door het voelen van de stam de al eerder verkende boom herkennen.

21

Benodigheden: blinddoek, zoekkaarten blad, knop en schors

Deze opdracht kun je tijdens de hele route doen!

Opdracht 6

Racen

Konijnen, muisjes of vogels zien er allemaal heel verschillend uit. Let maar eens op de lengte van de poten, de tenen en de manier hoe ze bewegen en lopen.

Veel dieren kunnen hard rennen maar ieder dier doet het op zijn eigen manier.

‘Kijk, ze willen beginnen, zegt Snuitje. Hij wijst met zijn konijnenpootje naar de plek bij de boom. We moeten snel zijn anders is het spel al voorbij en kunnen we niet meer meedoen. Met grote konijnsprongen springen Snuitje en Snufje naar de plek bij de bomen. “pffffff” ik ben nu al moe’, zegt Snuitje. ‘nou de springwedstrijd moet nu nog beginnen’, zegt Snufje.

Hazen kunnen nog harder rennen met hun grote achterpoten.

Opdrachten:

We gaan kijken hoe hard de verschillende dieren kunnen rennen. Daarom zijn er 4 banen op de grond getekend 1 voor snufje, 1 voor Snuitje, 1 voor Mies de muis en 1 voor Fladder de Vogel.

Klaar voor de start af.

Snufje, Snuitje, Mies de muis en Fladder de vogel beginnen met de race. Na een paar tellen piept Fladder de Vogel 'het is niet eerlijk. Jullie zijn veel sneller dan ik. Mies de muis kijkt om en stopt met racen. 'je hebt gelijk, je bent anders dan wij. Zo is de race niet eerlijk.

1. Waarom zijn Snufje, Snuitje en Mies de muis sneller dan Fladder de vogel? Denk aan de pootjes van de diertjes!
2. Weet jij nog meer verschillen tussen Fladder de vogel en Snuitje het konijn, Snufje en Mies de muis?

23

Denk aan de vacht of de haren en de veren
snavel of de neus en de mond.

3. Nu mogen jullie gaan racen.

Zet een streep met stoepkrijt op de grond. Ga daar achter staan. De begeleider geeft het startsein en jullie mogen zo hard mogelijk rennen, totdat je het fluitje hoort. Dan moet je stoppen en op de plaats stil blijven staan. Daarna tekent de begeleider met stoepkrijt tot waar je bent gekomen.

4. Trek lijnen naar elkaars eindpunt en schrijf daar een wens bij.

Benodigdheden: stoepkrijt.

De Buitenles

Vorbereiden

Instructie aan de kinderen en begeleiders en letten op:

Rust nemen bij het uitvoeren van de opdrachten.

Stimuleren van zelfstandig werken en samenwerken.

Laat de kinderen opschrijven wat ze niet weten, dan kunnen ze dit in een later tijdstip opzoeken op internet of in de bibliotheek.

Lees samen de opdrachten door.

Afspraken maken over het vervoer en de begeleiding.

Doen

Kinderen zoeken naar informatie over het leven van konijnen ter voorbereiding van de buitenles. Kinderen zoek informatie op om

bomen goed te herkennen, de bladeren, de verschillende vruchten en

zaden.

Maken

Kinderen maken van hun eigen voet een gipsafdruk en maken een spoor door de klas.

Kinderen maken van 2 wc-rolletjes een verrekijker.

De buitenles

Stap 1: Samen op pad.

- Het verhaal voorlezen bij de start van de NME- leerroute
- De route wandelen met de hele groep.
- Bij de gekleurde palen stil staan en tijd nemen om de toelichting bij de opdracht voor te lezen.
- Een verzamelplek afspreken

Stap 2: Instructie geven.

- Maak afspraken hoe lang de kinderen werken aan de opdrachten.
- Verdeel de groep in kleine groepjes (met begeleider).
- Iedere groep krijgt een rugzak mee en de kleur van de rugzak geeft aan bij welke paal de groep gaat beginnen.

Stap 3: De kinderen gaan in kleine groepjes aan de slag met de opdrachten.

Stap 4: Verzamelen en in het kort ervaringen uitwisselen.

Stap 5: Samen, weer veilig terug naar school

Verwerken en terugkijken

Reflecteren

Kinderen maken een tekening van diersporen en mensensporen die ze buiten hebben ontdekt. Kinderen maken een zandtafel van de route van het lieveheersbeestje in de klas.

25

Integreren

Kinderen vertellen in een klassengesprek over hun ervaringen tijdens de buitenles. Kinderen maken een kunstwerk van het afval dat ze tijdens de buitenles buiten hebben gevonden.

Instructie voor de begeleiders

Hoe gaan we de natuur beleven

De kinderen doen in de natuur kennis en ervaring op en beleven de natuur op eigen wijze.

Geef aan dat je stil bent in de natuur en dat je je rustig gedraagt om de vogels en zoogdieren die in de natuur leven niet te laten schrikken of te verjagen.

Het uitgangspunt is dat je op bezoek bent in de natuur, het leefgebied van de planten en dieren die er voorkomen. Zij zijn van het natuurgebied afhankelijk voor hun voedsel, beschutting, zonlicht om te groeien, ruimte om te bewegen etc. Ze wonen hier tenslotte.

Het is belangrijk om de kinderen te laten spelen en zelf de natuur te laten ontdekken zodat ze er zo achter komen wat zij zelf interessant en leuk vinden.

Tips voor de begeleiders van de kinderen

- de aandacht gaat uit naar de groep kinderen die aan je zijn toevertrouwd;
- neem samen met de kinderen het verhaal en de opdrachten door, natuurlijk is het prima om samen te lezen;
- als je de kinderen instructie geeft of je wilt iets vertellen, zorg er dan voor dat de kinderen in een kring staan met de neuzen naar het midden;

- de groepjes blijven bij elkaar;
- stimuleer zelfstandig werken, ontdekken, actieve verwondering en fantasie bij de kinderen;
- zorg voor een basisrust in de groep;
- corrigeer als je het nodig vindt, dat biedt duidelijkheid aan de kinderen en zo laat je merken dat je de uitgangspunten belangrijk vindt;
- laat de kinderen zoveel mogelijk vrij hun gang gaan;
Als je in de natuur bent geweest controleer dan altijd of er teken op het lichaam zijn achter gebleven en vertel de ouders hierop toe te zien.

27

Schoenen? Of toch beter laarzen aan...

Colofon

Dit is een uitgave van BBS De Kruiskamp.

Foto's pagina 1, 7 en 20 met dank aan: P. v. d. Wiel te Vught.

Dit boekje kunt u bestellen bij BBS De Kruiskamp:

Email: info@bbsdekruiuskamp.nl

Telefoon: 073-8225182

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door:

